

p. ANTON NADRAH OCist

Profesor dr. Anton Strle kot mentor in pedagog

Navedel bom le to, kako je bil Božji služabnik profesor Anton Strle v letih 1966–1968 mentor in pedagog pri izdelovanju moje doktorske naloge *Oznanjevalno-liturgična vrednost Cerkvene ljudske pesmarice iz leta 1961*. Lahko se predvideva, da je bilo podobno pri drugih doktorandih. Profesor Strle je namreč, po ugotovitvi dr. Antona Štruklja, kot mentor spremljal 100 diplomantov, 10 kandidatov za magisterij in 13 kandidatov za doktorat.¹

Ob srečavanju s profesorjem Strletom sem vedno znova spoznaval, kako me je znal spodbujati in voditi. Ko sem izdeloval doktorsko disertacijo, sem mu nosil v pregled posamezna poglavja. Besedilo je vedno zelo natančno pregledal in popravil do zadnje vejice. Če s kakšnim sestavkom ni bil zadovoljen, mi je pripisal, katero literaturo naj še pregledam in kako naj napišem, da bo besedilo sprejemljivo. Tisto, kar je nasvetoval, je pri zagovoru pred drugimi profesorji, ki so bili morda drugačnega mnenja, tudi dosledno zagovarjal. Kakor je bil sam natančen, je zahteval natančnost tudi od svojih učencev. Moram mu biti hvaležen, saj sem se pri njem naučil vztrajnosti in natančnosti. Brez njega ne bi prišel na Teološko fakulteto za predavatelja dogmatične teologije, prav tako ne bi začel s pisanjem teoloških in duhovnih spisov.

Na prinesena poglavja je običajno pisno odgovarjal. Na začetku pisma je skoraj vedno zapisal: »Dragi sobrat!« ali pa latinsko »Carissime confrater!« Če se je po natipkanem in prebranem pismu še česa spomnil, je z lepo pisavo dopisal spodaj ali na rob pisma. Pripombe je pisal tudi na moje besedilo in moje spremno pismo. Na koncu pisma je poleg pozdrava včasih napisal: »Pogum!« Končni

pozdrav je bil največkrat latinski s prošnjo za molitveni spomin:
»Salve et memento!«

Odličen mentor

Profesor Strle se je za študenta, ki je pri njem delal doktorsko disertacijo, zelo zavzel. Znal ga je uspešno spodbujati. Ker je bil sam izredno delaven, je imel veliko osebnih izkušenj. Zato je znal pomagati tudi drugim. Računal je z osebno izkušnjo doktoranda. Spodbujal ga je k delavnosti, kajti le tako si bo pridobil osebnih izkušenj:

»Začnite delati, predelovati in spet dostavljati in predelovati. Pa bo polagoma nastajalo in dobivalo vedno polnejšo vsebino in vedno popolnejšo obliko. Razmišljajte toliko časa, da boste postali ustvarjalni in samostojni, čeprav v popolni naslonitvi na predmet in na izsledke dosedanjih razpravljanj drugih.«

Profesorju ni šlo le za to, da študenta privede do doktorata, ampak da bi njegovo delo bilo koristno za Cerkev: »Saj ne gre za to, da bi 'narodi strmeli' nad Vami, ampak za to, da nekaj dobrega prispevate in se naučite delati, videti tudi v majhnih stvareh kaj zelo uporabnega zrna.«

Kako je hotel vsestransko pomagati učencu, kaže njegov zapis: »Vedno mislite tudi na to, kako bi zagovarjali to in to svojo trditev v skladu s skupino, v katero boste svoje delo uvrstili, pa tudi v skladu z našimi profesorji, ki bodo morda mogli priti z ugovori. Veliko mi je do tega, da bi se dobro odrezali. Pravzaprav smo se dolžni za kaj takega potruditi zaradi velike stvari, za katero delamo (včasih na to ne pomislimo).«

Zavzet teolog

Profesor Strle je bil zavzet teolog, popolnoma v službi Cerkve in njenega oznanjevanja, vedno trdno zasidran v veri Cerkve. Hotel

je, da bi bila teologija v službi človeka. Pod tem vidikom je vodil tudi doktorande, pri čemer je bil zelo konkreten in praktičen:

»Povejte nekje, kaj je izrazito Vaše, v čem se razlikujete od drugih. Nedvomno bo Vaša razprava dala marsikaj novega in jo bo treba čimbolj publicirati.«

Ko boste študirali in razmišljali, »boste bolj in bolj čutili, kaj je v naših pesmih pozitivnega, kaj negativnega. Sodbe, ki smo jih že marsikdaj slišali, so pač dostikrat bile enostranske.«

»Ne dajte se vkleniti v drobnjakarstvo, odprite registre širokega in globokega gledanja, ki si ga boste pridobili polagoma z branjem živo pišočih teoloških avtorjev.«

Zlepa ni nehal navajati nove literature, ki jo je sam dobro poznal. Vedno znova je opozarjal: »Pa še to pogledjte...« Študentu skoraj ni bilo mogoče vsega upoštevati, zato je moral izbirati najpomembnejše in se naučiti tudi 'diagonalnega' branja.

Kot profesor dogmatične teologije je skrbel, da je imela naloga dogmatično vsebino. Zato me je usmerjal v dogmatično obravnavo: »Treba bo vzeti kdaj v roke kako večje delo o liturgičnem času, pisano čim bolj pod vidikom dogme. Tudi Vi morate paziti, da bo prihajala v Vaših sodbah do veljave dogmatična teologija, da Vam ne bodo preveč ugovarjali, da je to le liturgično delo, ne pa delo, ki bi spadalo pod dogmatično teologijo.«

Ni ostal samo pri dogmatiki, ampak mu je kot dušnemu pastirju šlo za celostno podobo cerkvenih pesmi, tudi za melodijo. Zapisal je:

»Ali ne bi bilo dobro vsaj nekoliko upoštevati tudi pevnost naših pesmi in posebno priljubljenost nekaterih, iz česar se da vsaj nekoliko sklepati na nagnjenost naših ljudi do neke sentimentalnosti, mehkode (morda niti ne ravno v slabem pomenu). Narodno čud je pač treba tudi upoštevati, čeprav ne brez kritičnega odnosa do tega.«

Ko sem se preveč držal šolske teologije, me je opozoril: »Ali ni nekoliko preveč sistematična ta razdelitev? Vsaj sem in tja bi se dalo pri pesmih kako drugače kaj postaviti kakor v učbeniku.«

Vodil me je k bistvenemu. Znal je pohvaliti in je potem z večjim uspehom tudi kaj pogrjal ali na kaj opozoril:

»Splošen vtis, ki ga dobim o tem Vašem delu naloge, je: Resnično vsestranska obravnava, nič izpuščenega. Vendar bi si pa želel kje, morda ob koncu tega dela, prav izrazitega poudarka na tistem, kar je najvažnejše; torej nekega povzetka vsega, kar ste v tem delu povedali – v tem povzetku pa poudarek na nečem, kar je kakor razgledni stolp za gledanje na vse drugo (...) Zdajle mi je pa prišlo na misel, da bi se morali vsaj nekoliko ozreti tudi k sosedom na Hrvaško. Hrvatje imajo nekatere zelo lepe pesmi, boljše glasbeno in morda tudi po besedilu, kakor so naše – vsaj tako sem včasih slišal.«

»Včasih uporabljate pridigarske izraze. Vživeti se boste morali v vlogo, ki jo boste imeli pri pisanju znanstvenega dela in pri obrambi 'zoper ljudi, ki jim je vsak pridigarski izraz odvraten'. Skušajte se vživeti v pojmovanje človeka, ki dela npr. na slavistični fakulteti ali študira svetno zgodovino. In potem pišite tako, da bo on mogel poslušati, čeprav morda niti ne veruje, le da priznava, da nekdo drugi veruje, pa kljub temu objektivno znanstveno raziskuje.«

»Sami pač vidite, da bo treba sem in tja še kaj dostaviti. To pa je mogoče presoditi le v zvezi s pogledom na celoto. Gotovo sami spoznate, da ste v marsičem zdaj po dolgem razmišljanju in pisanju postali v marsičem bolj zreli. Zato boste skušali tudi v ostale, že pripravljene osnutke vnesti kaj novega, kaj popraviti, strniti, skrajšati, dostaviti.

»Mislim, da gre Vaša razprava že proti koncu. Treba bo premisliti tudi razna metodična vprašanja: numeracija odstavkov, morda spremenitev označbe kakih naslovov, da ne bo preveč stereotipno, vendar pa enotno in pregledno – da omenim le najbolj zunanje stvari. Zdaj ko imate v večini že vse napravljeno, boste dopolnila ob novi literaturi čisto brez težav vnesli.«

Profesor Strle je kot dušni pastir sam veliko razmišljal o cerkvenih pesmih: »Pri naših pesmih vidim pomanjkljivost zlasti v tem, da ni nobene o krstu, in sploh o veličastvu božjega življenja ni kaj posebnega. Morda je odrešenje gledano vse preveč na črti negativnega in pa na črti nauka (kar je zlasti sad razsvetljenske dobe, čeprav je le ne smemo pretirano omalovaževati).«

Bil je vsestransko uravnovešen, zato je bil proti vsakemu pretiravanju: »Glede velikonočne skrivnosti je treba biti previden, da ne zaidemo v nasprotno pretiravanje. Najti moramo ravnotežje! Glavna napaka je bila dolgo v tem, da ni bilo zavesti o tesni povezanosti med obema vidikoma in nato zlasti v tem, da je Kristus tudi vstal za nas, ne le umrl, in da je njegov 'prehod k Očetu' temelj za naš prehod.«

Skoraj preroške so njegove besede: »Danes morajo zaradi posebnih razmer biti linije verskega življenja bolj jasne, bolj osredotočene na tisto, kar je v resnici središčnega. Zunanosti bodo kajpada še ostale, a dobiti morajo jasnejšo zvezo s središčem in jedrom krščanstva in z notranjim dinamizmom Kristusovega misterija, ki mora dobiti jasnejše poteze zato, ker se v nekem pogledu res vračamo v predkonstantinsko dobo.«

Profesor je sam gojil lep jezik, zato je to pričakoval tudi od študentov. Napačne izraze je popravil na robu naloge, večje 'cvetke' pa je posebej napisal na list. Opozoril me je:

»Ne piše se 'onostranstvo', 'onostranski', ampak 'onstranstvo', onstranski. »'Bog-človek' ni dobro. Morda Bogo-človek, še rajši učlovečeni Bog, božji Sin.« »'Zunaj Cerkve' je prav, ne pa 'izven Cerkve'. Na to nas je opozoril pred kratkim Gradišnik.«

»Spet sem naštel nekaj nepotrebnih hrvatizmov. 'Deležiti' na ste se naučili pri nekaterih profesorjih, a to se ne bo obdržalo, že zato ne, ker je nejasno in nepotrebno, ko vendar jasneje in lepše rečemo: biti deležen tega in tega, imeti delež pri, in podobno.«

»Mislim, da pišete v splošnem dober jezik, če upoštevamo, kako danes tudi mnogi slavisti postajajo površni. 'Preko' SP odsvetuje, čeprav ne prepoveduje; namesto tega hoče imeti 'prek'. 'Malo' se meni zdi včasih dvoumen izraz in rajši uporabljam vsaj v takem pomenu 'nekoliko'. Ne vem, zakaj so nekateri začeli namesto 'kaka žena' vedno uporabljati 'kakšna žena'.«

Kreposten človek

Profesorja Strleta je krasila izredna delavnost, kakršno je pričakoval tudi od svojih učencev:

»Pridno delajte, da se Vam bodo odpirale vedno nove perspektive, na katere Vas bom skušal vmes, ko mi boste od časa do časa kaj prinesli, opozarjati. Tako boste rastle in res organsko rastle v solidnega teološkega raziskovalca. Prepričani bodite, da je tudi to kamen v zgradbi duhovnega življenja.«

Veličina človeka se pokaže v njegovi pristni ponižnosti. Tak človek prizna tudi svoje napake in omejenosti: »Ravno jaz sem marsikdaj napravil kako veliko napako.« »Bodite tudi do mojih pripomb kritični, saj so premalo časa zorele.« »Ne rečem, da so vse moje pripombe docela utemeljene in morda tudi kateri od popravkov ne.« »Mislim pa, da je treba biti kritičen tudi zoper kritike. Samostojnosti, če ni trmasta in nedovzetna za razloge drugih, se prav nič ne bojte, marveč jo dobro uveljavite – tudi nasproti meni.«

»Na hitro sem predelal, kar ste mi poslali. Dal sem kar zraven svoje pripombe, pri katerih pa nočem vztrajati za vsako ceno, če mi boste dokazali, da je po Vaše bolje (marsikje sem tudi nakazal, da sem pripravljen odstopiti od svojega). Morda nisem kje razumel, kako hočete ukreniti s podnaslovi in podobno.«

Hotel je, da študij ne zamori duha molitve in poglobljenega duhovnega življenja: »Vsakdo izmed vernih ljudi pa bi bil žalosten, če bi se izpraznili Vi in Vaši sobratje ter postali sprijena sol. Ali ni važno, da vsi molimo, v globoki ponižnosti in zaupanju, da bi se izpolnili božji načrti ljubezni in luči, ne pa samo dopuščanja?« »Jaz še posebno ne bi niti od daleč želel, da bi odložili pravega redovniškega duha, prav duha Vašega reda, ki se mi zdi, da bi moral in mogel tako blagodejno izžarevati tudi na našo duhovščino in potem na vse božje ljudstvo.«

»Ne utrudite se in ne obupajte! Molite k Svetemu Duhu in Materi božji!«

Že ti drobni utrinki razodevajo, da je bil Božji služabnik Anton Strle odličen mentor in pedagog ter nadvse ponižen in goreč

Kristusov duhovnik, z izrazitim psihološkim čutom do študenta.
V vsem tem se razodeva njegova svetost.

Opombe

¹ Anton Štrukelj, Gorečnost za sveto teologijo v spisih božjega služabnika Antona Strleta, v: Brezjanski pogovori 2015, Božji služabnik Anton Strle – z geslom »Povsod Boga«, 31.

Navajamo podatke o doktorskih disertacijah pod mentorstvom prof. dr. Antona Strleta:

¹ Leonard Oreč OFM, Mariokoncentrizam u pučkoj pobožnosti i djelima pisaca u Bosni i Hercegovini za turske uprave 1463-1878. (Diss. leta 1956). Glej Zbornik razprav teološke fakultete v Ljubljani, Ljubljana 1962, 383 str.

² Marijan Smolik, Odmev verskih resnic in kontroverz v slovenski cerkveni pesmi od začetkov do konca 18. stoletja, Ljubljana 1963, 312+100 str.

³ France Oražem, Dogmatični nazori Primoža Trubarja in njegova odvisnost od početnikov reformacije, Ljubljana 1964, 210 str.

⁴ P. Anton Nadrah O.Cist., Cerkvene Ijudske pesmi v liturgiji. Oznanjevalno-liturgična vrednost cerkvene Ijudske pesmarice iz leta 1961, Ljubljana 1969, delni natis 104 str.

⁵ Ivan Pojavnik, Človek na meji dveh vesolij. Nekateri vidiki iz teološke antropologije sv. Gregorija iz Nise, Ljubljana 1975, 255 str.

⁶ Ciril Sorč, Soočenje z Moltmannovo teologijo upanja. Mesto Moltmannove teologije upanja v moderni teologiji in njen pomen za naš čas, Vipava 1980, 268 str.

⁷ Anton Štrukelj, Življenje iz polnosti vere. Teologija krščanskih stanov pri Hansu Ursu von Balthasarju, Ljubljana 1981, 384 str., ponatis 1986 in 1995. Nemško: Leben aus der Fülle des Glaubens. Theologie der christlichen Stände bei Hans Urs von Balthasar, Verlag Styria, Graz-Wien-Köln 2002, 367 str. Ruska izdaja pred izidom.

⁸ Božo Lujič, Iskustvo Boga i čovjeka u Jeremijinoj knjizi, Zagreb 1983, 153 str.

⁹ Andrej Pirš, Duhovni lik škofa Friderika Baraga, Leskovic 1983, delni natis 236 str.

¹⁰ Marijan Peklaj, Sveto pismo, izročilo in Cerkev v predgovorih Jurija Dalmatina v Bibliji 1584, Ljubljana 1984, 384 str.

¹¹ Mijo Bosankič, Samosaopčenje Božje, središnji teološki pojem Karla Rahnera, Plehan 1985, 193 str.

¹² Vlado Zupančič, Božja ljubezen kot središčna teološka misel pri Luku Jeranu, Dramlje 1993, 278 stri.

¹³ Silvester Novak, Temeljne teološko-duhovne teme sv. Avgušтина v »razlagah psalmov«, Ljubljana 1992, delni natis 76 str.